

BOEKBESPREKING: De Herschepping van de Wereld   **IJzebrand Schuitema**

LEZEN, DAT BOEK !

Onlangs heb ik het net uitgekomen boek: "De herschepping van de wereld", van Floris Cohen, hoogleraar aan de Universiteit van Utrecht, gelezen. Hij geeft daarin een beeld van de 17e eeuw, hoe toen door wetenschappelijke analyse wis- en natuurkunde hun moderne inhoud kregen en maakten

dat op een geheel andere manier het wereldgebeuren bekeken werd, sterk afwijkend van wat in de eeuwen daarvoor de mensheid als waar had aangenomen vanuit verschillende geloofsrichtingen. Het was niet meer een top-down filosofie maar een bottom-up wetenschapsontwikkeling. Grote geleerden als Newton, Halley, Boyle, Huygens, Van Leeuwenhoek, Kepler, Leibniz en anderen worden hier apart en in onderlinge samenhang besproken. Een geweldig boek.

Al lezende moest ik steeds denken aan de beginjaren in 1600, toen de rekenliniaal tot ontwikkeling kwam, via Napier en Briggs door hun uitvinding en berekening van de logaritmetabellen, door Gunter met zijn omzetting van die tabellen in de logaritmische lijn op een liniaal, en door Oughtred met zijn verdubbeling van die Gunterlat tot de uiteindelijke rekenliniaal.

Van Napier weten we dat hij ook grote kritiek had op het geloofsdenken in relatie tot wis- en natuurkunde en dat hij hierover veel heeft gepubliceerd. Ook zijn wetenschappelijke werk met betrekking tot het ontwikkelen van de scheikunde is bekend. En deze drie dingen samen: kritiek op de godsdienstinterpretatie, ontwikkelen van de scheikunde en zijn nieuwe wegen in de toepassing van de wiskunde, maken, dat hij geheel past in dat tijdsbeeld van de 17e eeuw. Hoewel hij niet met name door Cohen wordt genoemd in de lange rij van wetenschappers, hoort hij er toch in thuis. Dat is geen kritiek op Cohen, begrijp me goed. Ik vermeld mijn conclusie om hiermee uit te drukken dat dit aspect een grote meerwaarde geeft aan onze hobby. Ons verzamelthema "rekenliniaal" is niet zomaar een willekeurig voorwerp, maar heel duidelijk een product van cultuurbeïnvloedende waarde, waarvan achtergronden van ontwerp en maatschappelijke betrokkenheid sterk tijdsbepalend zijn geweest. Het meegestuurd hebben *aan* die ontwikkeling zowel als het meegereisd zijn door enkele eeuwen heen *mét*, betekent, dat we hiermee en hierdoor een grote meerwaarde kunnen toekennen aan het thema van onze hobby. Ik kan jullie sterk aanraden het boek te lezen. Je zult er veel plezier aan beleven.